

ASPECTE CONTROVERSATE REFERITOARE LA INSTITUȚIA PRESCRIȚIEI ÎN DREPTUL PENAL

Ramona MOLDOVAN*

Lucrarea tratează unele aspecte controversate referitoare la prescripția răspunderii penale și prescripția executării pedepsei, analizându-le atât din punct de vedere teoretic, cât și practic, plecând de la soluții ale instanțelor de judecată din România. Astfel, tratează problema actelor care pot duce la întreruperea cursului prescripției, pedeapsa care trebuie luată în considerare pentru calcularea termenului de prescripție al executării pedepsei, precum și relevanța perioadei cât timp procesul era suspendat pe timpul soluționării excepției de neconstituționalitate, conform vechii reglementări în materie.

Din analiza activității Curții Constituționale de la înființare până în 30 septembrie 2011, analiză publicată pe site-ul oficial al acesteia¹, se relevă următorul aspect: Curtea Constituțională a fost sesizată cu soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în fața instanțelor de judecată într-un număr crescător până în 2009, de la 24 de excepții în 1992, ajungând la 8819 în anul 2009, ca apoi acest număr să se reducă la jumătate (4743) în anul următor, iar în 2011 înregistrându-se doar 1075 de excepții.

Este fără îndoială faptul că motivul reducerii în mod brusc a numărului excepțiilor se datorează modificării Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală, modificare survenită prin Legea nr. 177/2010², în urma căreia s-a înlăturat suspendarea automată a proceselor în cazul invocării excepției de neconstituționalitate. Inițiativa legislativă a survenit seriei de suspendări a dosarelor de corupție de la Înalta Curte de Casație și Justiției din luna mai 2007, criticate și de Comisia Europeană în rapoartele de țară. Contestarea conformității cu Constituția a prevederilor legale se transformase dintr-un drept legitim într-un abuz, folosit pe scară largă pentru a întârzia soluționarea unor cauze.

---

*PhD. student at „Sapienza” University of Rome, Italy; Assistant, „Petru Maior” University of Tirgu Mures, Faculty of Economics, Law and Administrative Sciences, ROMANIA.

¹ http://www.ccr.ro/statistics/pdf/ro/activ09_2011.pdf

² Publicată în M.Of. nr. 672/4 oct.2010.

Care era scopul pentru care se urmărea întârzierea soluționării cauzelor? Răspunsul oricărui practician ar fi același: intervenția prescripției răspunderii penale, mai exact, prescripția specială.

Codul penal prevede două forme ale prescripției, și anume Prescripția răspunderii penale (art.121 C.pen.) și Prescripția executării pedepsei (art. 125 C.pen.).

Prescripția răspunderii penale constă în stingerea raportului juridic penal de conflict născut prin săvârșirea unei infracțiuni ca urmare a nerealizării lui într-un anumit termen prevăzut de lege³. Răspunderea penală se prescrie pentru orice infracțiune cu excepția infracțiunilor contra păcii și omenirii, a căror gravitate deosebită manifestată în cel de-al doilea război mondial, au impus declararea lor ca imprescriptibile⁴. Este de remarcat faptul că în noul Cod Penal care va intra în vigoare, reglementarea diferă, în sensul că sunt exceptate de la prescripție infracțiunile de genocid, contra umanității și de război.

Prescripția executării pedepsei reprezintă stingerea forței executive a unei hotărâri de condamnare, ca urmare a trecerii timpului⁵.

Atât cursul prescripției răspunderii penale, cât și cursul prescripției executării pedepsei poate fi interupt sau suspendat, motivele fiind cele prevăzute de Codul penal, situație ce a determinat unele controverse în practică și doctrină.

Astfel, art. 123 C.pen. prevede că întreruperea cursului prescripției răspunderii penale are loc atunci când se îndeplinește orice act care, potrivit legii, trebuie comunicat învinutului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal. Cu privire la acest aspect, în practică s-a statuat că actele de cercetare, chiar prealabile pornirii procesului penal și oricât de sumare, efectuate de organele de urmărire penală în vederea descoperirii faptei, întrerup cursul prescripției răspunderii penale, întrucât învederează că aceste organe s-au preocupat de aflarea adevărului. În speță, inculpatului minor care săvârșire infracțiunea de omor, după 4 ani de la comiterea faptei, i s-a luat o declarație cu privire la activitatea lui din ziua în care s-a săvârșit omorul. Instanța a hotărât că deși punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc doar după 6 ani, termenul de prescripție trebuie calculat din momentul luării declarației, deoarece acest act a întrerupt cursul prescripției⁶. Doctrina a criticat această soluție arătând că pentru a interveni întreruperea, trebuie ca actul să fie efectuat împotriva învinutului sau inculpatului, adică procesul penal să fi fost pornit și nu orice act, chiar prealabil pornirii procesului penal, poate întrerupe cursul prescripției.

În ceea ce privește prescripția executării pedepsei, jurisprudența relevă faptul că amânarea executării pedepsei precum și întreruperea acesteia constituie temeiuri de suspendare a cursului prescripției, aceasta reluându-și cursul din ziua în care a încetat cauza de suspendare⁷.

³ A se vedea C. Bulai – *Manual de drept penal partea generală*, Editura All, București 1997, p. 331.

⁴ *Ibidem*, p. 334.

⁵ A se vedea Constantin Mitrache, Cristian Mitrache – *Drept penal român, partea generală*, Editura Universul Juridic, București 2006, p. 430.

⁶ Trib.Supr., secția penală, Decizia nr. 1816/1978.

⁷ Trib. Supr., secția penală, Decizia nr. 1069/1971.

Suspendarea cursului prescripției pe durata amânării executării pedepsei a fost statuată și de jurisprudența mai recentă⁸. Astfel, prin sentința penală nr. 716 din 14 decembrie 2001, Judecătoria Turda a admis contestația la executare a condamnatei RS și a constatat că executarea pedepsei de 3 ani și 4 luni închisoare este prescrisă. Dar, conform art. 128 alin. 2 și 3 din C.pen., cursul termenului de prescripție al executării pedepsei este suspendat în cazurile și condițiile prevăzute de Codul de procedură penală, prescripția reluându-și cursul în ziua în care a încetat cauza de suspendare. Printre acestea se numără și cauza prevăzută de art. 453 C.proc.pen. Astfel, deși condamnată a beneficiat de o amânare a executării pedepsei de 3 ani, 8 luni și 11 zile, această durată se adaugă la termenul de 8 ani și 4 luni, rezultând din însumarea pedepsei aplicate cu 5 ani, deoarece s-a produs o suspendare a termenului de prescripție⁹.

Într-o altă speță, inculpatul a invocat intervenția prescripției executării pedepsei, arătând că s-a aflat în executarea pedepsei de 18 ani închisoare, pedeapsă a cărei executare a fost întreruptă pe un an prin sentință penală a Tribunalului București, iar la data expirării întreruperii, condamnatul nu s-a mai prezentat pentru continuarea executării pedepsei. Instanța a reținut că în această situație sunt aplicabile prevederile art.127 alin.2 C.pen., potrivit cărora sustragerea de la executare, după începerea executării pedepsei, face să curgă un nou termen de prescripție de la data sustragerii. În recurs, contestatorul a invocat faptul că, prin Decretul nr.11 din 26 ianuarie 1988 privind amnistierea unor infracțiuni și reducerea unor pedepse, pedeapsa de 18 ani a fost redusă cu ½, la 9 ani închisoare, pentru care termenul de prescripție a executării este de 14 ani conform art.126 alin.1 lit.b C.pen., termen care s-a împlinit. În motivarea hotărârii de respingere a recursului, Instanța supremă a arătat că termenele de prescripție a executării se stabilesc în raport cu pedeapsa aplicată prin hotărârea definitivă de condamnare, de la a cărei dată începe să curgă termenul de prescripție, și nu se reduc în raport cu pedeapsa redusă ulterior, cum este cazul aplicării art.2 din Decretul nr.11/1988, sau ca urmare a grațierii parțiale sau a comutării pedepsei în alta mai ușoară. Singurul caz de reducere a termenelor de prescripție este cel prevăzut în art.129 și se referă la situația când la data săvârșirii faptei condamnatul era minor¹⁰.

Considerăm însă că se impun anumite precizări în favoare inculpatului. Astfel, Codul penal actual nu prevede ce anume se înțelege prin *pedeapsa care urmează a fi executată*. Jurisprudența a stabilit că aceasta ar însemna pedeapsa aplicată prin hotărârea definitivă de condamnare. Dar aceasta definiție ar însemna o interpretare a textului legal făcută în defavoarea inculpatului/condamnatului.

În opinia noastră, putem să interpretăm textul, raportându-ne la prevederile referitoare la reabilitare. În această situație, legiuitorul, dorind să arate în mod concret faptul că termenul de reabilitare se calculează în funcție de pedeapsa aplicată în hotărâre, a prevăzut în mod expres acest lucru, folosind noțiunea “în cazul condamnării la pedeapsa

⁸ Curtea Supremă de Justiție, Decizia Secției penale nr. 4692 din 22 octombrie 2003.

⁹ A se vedea Marina Constantinescu- *Executarea hotărârilor penale*, practică judiciară, Editura Hamangiu, 2006, p. 96.

¹⁰ Curtea Supremă de Justiție, Decizia Secției penale nr.792 din 12 februarie 2002.

închisorii mai mare de...”În cazul prescripției însă, nu folosește noțiunea de “condamnare”, ci cea de “executare”, ceea ce ne duce cu gândul la mandatul de executare. Astfel, dacă din anumite motive, pedeapsa a fost redusă, condamnatului i se emite un mandat de executare a pedepsei reduse, urmând să execute doar această pedeapsă. Considerăm deci că în cazul prescripției, legiuitorul a avut în vedere pedeapsa pe care efectiv condamnatul o are de executat. Acest lucru considerăm că este confirmat și de faptul că în noua reglementare a Codului penal, va fi introdusă definiția noțiunii de *pedeapsă ce se execută*, ceea ce înseamnă “pedeapsa stabilită de instanță, ținându-se cont de cauzele ulterioare de modificare a acesteia”.

Revenind la problema ridicată la începutul prezentei lucrări, practica judiciară a fost neunitară în ceea ce privește cursul prescripției în cazul în care s-a invocat o excepție de neconstituționalitate și cauza a fost suspendată până la soluționarea acesteia. Astfel, instanța supremă¹¹ a stabilit că, prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 122 din același cod este depășit cu încă jumătate, iat în cazul în care judecata a fost suspendată, în temeiul vechiului art. 303 alin. (6) C. proc. pen., pe perioada soluționării unei excepții de neconstituționalitate, dispozițiile art. 124 C. pen. sunt incidente, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 122 C. pen., la care se adaugă încă jumătate din durata acestuia *precum și perioada suspendării judecării până la soluționarea excepției de neconstituționalitate*.

Nu suntem de acord cu această practică deoarece printre cazurile de suspendare enumerate limitative de către legiuitor, nu se regăsește acest caz de suspendare a cursului prescripției, o soluție de genul celei indicată mai sus, nefăcând altceva decât să adauge la lege, fapt inadmisibil.

---

¹¹ I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3473 din 6 octombrie 2010.